

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI SZERVEZET

ZÁRÓJELENTÉS

2017-494-4

súlyos repülőesemény

Örbottyán

2017. szeptember 25.

Eurocopter EC135 T2

HA-ECA

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset, illetve repülőesemény okának, körülményeinek feltárása, és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Általános információk

Jelen vizsgálatot

- a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatáról és megelőzéséről és a 94/56/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló 2010. október 20-i 996/2010/EU európai parlamenti és a tanácsi rendeletben,
- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény Függelékeinek kihirdetéséről szóló 2007. évi XLVI. törvény mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbvt.),
- a légiközlekedési balesetek és a repülőesemények szakmai vizsgálatának, valamint az üzembehaltatási vizsgálat részletes szabályairól szóló 70/2015. (XII. 1.) NFM rendeletben,
- illetve a Kbvt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben

foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.

A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége a 278/2006. (XII. 23.) Kormány- rendeleten, valamint 2016. szeptember 01-től a közlekedésbiztonsági szerv kijelöléséről, valamint a Közlekedésbiztonsági Szervezet jogutódlással való megszűnéséről szóló 230/2016. (VII.29.) Kormányrendeleten alapul.

A fenti jogszabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a repülőeseményeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között légiközlekedési balesethez vezethettek volna.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet független minden olyan személytől és szervezettől, akinek vagy amelynek érdekei a kivizsgáló szervezet feladataival ütköznek.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet a szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 9756, illetve a Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat alkalmazza.
- Jelen jelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.
- Jelen jelentés eredeti változata magyar nyelven készült.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel. A szakmai vizsgálatban résztvevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem járhatnak el.

A Vb köteles megőrizni és más hatóság számára nem köteles hozzáférhetővé tenni a szakmai vizsgálat során tudomására jutott adatot, amely tekintetében az adat birtokosa az adatközlést jogszabály alapján megtagadhatta volna.

Jelen zárójelentés

alapjául a Vb által készített és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott – érintettek számára megküldött zárójelentés-tervezet szolgált.

Szerzői jogok

A zárójelentést kiadta:

Innovációs és Technológiai Minisztérium, Közlekedésbiztonsági Szervezet

1103 Budapest, Kőér u. 2/A.

www.kbsz.hu

kbszrepules@itm.gov.hu

A zárójelentés vagy annak részei bármely formában jogszabályban meghatározott kivételek figyelembevételével felhasználhatók, ha a részletek a tartalmi összefüggéseiket megtartják és a forrást pontosan megjelölik.

Tartalomjegyzék

MEGHATÁROZÁSOK ÉS RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	5
BEVEZETÉS	6
1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK	8
1.1. A REPÜLÉS LEFOLYÁSA	8
1.2. SZEMÉLYI SÉRÜLÉSEK	10
1.3. LÉGIJÁRMŰ SÉRÜLÉSE	10
1.4. EGYÉB KÁR	10
1.5. SZEMÉLYZET ADATAI	11
1.6. LÉGIJÁRMŰ ADATAI	12
1.7. METEOROLÓGIAI ADATOK	13
1.8. NAVIGÁCIÓS BERENDEZÉSEK	13
1.9. ÖSSZEKÖTTETÉS	14
1.10. FEL- LESZÁLLÓHELY ADATAI	14
1.11. ADATRÖGZÍTŐK	15
1.12. RONCSRA ÉS BECSAPÓDÁSRA VONATKOZÓ ADATOK	15
1.13. ORVOSI VIZSGÁLAT ADATAI	15
1.14. TŰZ	15
1.15. TÚLÉLÉS LEHETŐSÉGE	15
1.16. PRÓBÁK ÉS VIZSGÁLATOK	15
1.17. SZERVEZETI ÉS VEZETÉSI INFORMÁCIÓK	15
1.18. KIEGÉSZÍTŐ INFORMÁCIÓK	16
1.19. HASZNOS VAGY HATÉKONY KIVIZSGÁLÁSI MÓDSZEREK	16
2. ELEMZÉS	17
2.1. LESZÁLLÁS VÉGREHAJTÁSA	17
2.2. SZEMÉLYZET TEVÉKENYSÉGE A FÖLDI TARTÓZKODÁS IDEJÉN	17
2.3. FELSZÁLLÁS ELŐKÉSZÍTÉSE	17
2.4. FELSZÁLLÁS VÉGREHAJTÁSA	17
2.5. SZEMÉLYZET EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK SZABÁLYOZÁSA	17
3. KÖVETKEZTETÉSEK	18
3.1. TÉNYMEGÁLLAPÍTÁSOK	18
3.2. ESEMÉNY OKAI	18
4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁSOK	19
4.1. SZAKMAI VIZSGÁLAT FOLYAMÁN AZ ÜZEMELTETŐ ÁLTAL HOZOTT INTÉZKEDÉSEK	19
4.2. SZAKMAI VIZSGÁLAT SORÁN HOZOTT BIZTONSÁGI AJÁNLÁS	19
4.3. SZAKMAI VIZSGÁLAT LEZÁRÁSAKÉNT HOZOTT BIZTONSÁGI AJÁNLÁS	19

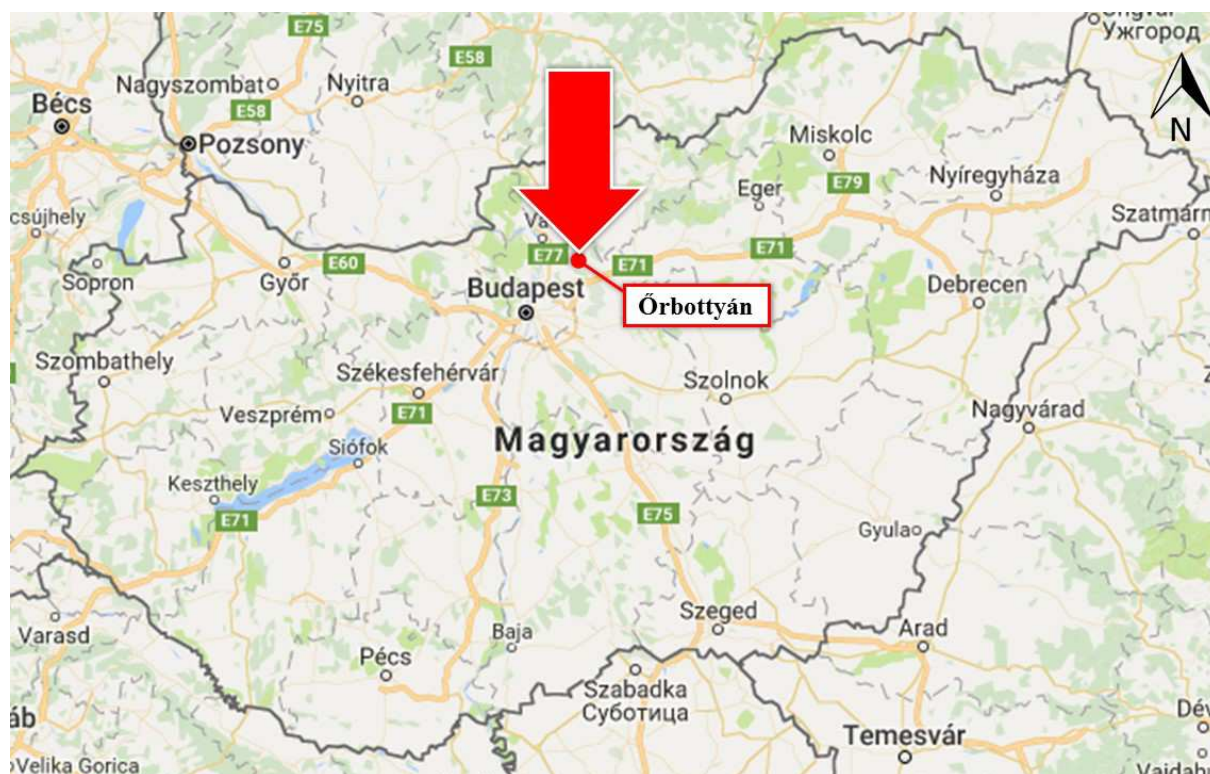
Meghatározások és rövidítések jegyzéke

CPL(H)	<i>Commercial Helicopter Pilot Licence / Kereskedelmi helikopter pilóta szakszolgálati engedély</i>
CRM	<i>Crew Resource Management / Személyzeti erőforrás gazdálkodás</i>
EASA	<i>European Union Aviation Safety Agency / Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynökség</i>
EC135	<i>Eurocopter EC135 típusú helikopter</i>
FI(H)	<i>Flight Instructor (Helicopter) / repülőoktató (helikopter)</i>
HEMS	<i>Helicopter Emergency Medical Service / Helikopteres sürgősségi egészségügyi szolgáltatás</i>
HEMS TC	<i>HEMS Technical Crew / HEMS technikai személyzeti tag (ellátásban részesíti a szállított személyt, és segíti a pilótát a küldetés során)</i>
ICAO	<i>International Civil Aviation Organization / Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet</i>
IFR	<i>Instrument Flight Rules / Műszer repülési szabályok</i>
ITM	<i>Innovációs és Technológiai Minisztérium</i>
KBSZ	<i>Közlekedésbiztonsági Szervezet</i>
Kbvt.	<i>A légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény</i>
LT	<i>Local Time / Helyi idő</i>
MEDP	<i>Medical Passenger / Egészségügyi végzettségű utas</i>
NFM	<i>Nemzeti Fejlesztési Minisztérium</i>
NVFR	<i>Night Visual Flight Rules / éjszakai látva repülési szabályok</i>
OM	<i>Operation Manual / Üzemeltetési Kézikönyv</i>
PIC	<i>Pilot in Command / parancsnokpilóta</i>
R44	<i>Robinson R44 típusú helikopter</i>
SMS	<i>Safety Management System / Biztonság irányítási rendszer</i>
SOP	<i>Standard Operating Procedure / szabványos működési eljárás</i>
TC	<i>Technical Crew / Technikai személyzeti tag</i>
TETRA	<i>TErrestrial TRunked RAdio / földfelszíni trónkölt (diszpécser) rádió</i>
UTC	<i>Coordinated Universal Time / egyezményes koordinált világidő</i>
Vb	<i>Vizsgálóbizottság</i>

Bevezetés

Esemény minősítése		súlyos repülőesemény
Légijármű	gyártója	Eurocopter Deutschland GmbH
	típusa	EC135 T2
	lajstromjele	HA-ECA
	üzembentartója	Magyar Légimentő Nonprofit Kft.
Esemény	időpontja	2017. szeptember 25. 17:45 (LT)
	helye	Órbottyán (1. ábra)
Az esemény kapcsán elhunytak / súlyosan sérültek száma:		0 fő / 0 fő
Az eseményben érintett légijármű sérülésének mértéke:		kismértékben megrongálódott

A jelentésben minden időpont helyi időben (LT) értendő. Az eset időpontjában LT= UTC+ 2 óra.

1. ábra: az esemény helye Magyarország területén

Bejelentések és értesítések

A KBSZ ügyeletére az eseményt 2017. szeptember 25-én 17 óra 56 perckor a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. ügyeletese jelentette be.

Vizsgálóbizottság

A KBSZ vezetője az eset vizsgálatára az alábbi vizsgálóbizottságot (továbbiakban: Vb) jelölte ki:

vezetője
tagja

Háy György
Torvaji Gábor

balesetvizsgáló
balesetvizsgáló

Eseményvizsgálat áttekintése

A Vb vezetője az esemény napján

- megtekintette a helyszínt,
- a helyszínen megsejmelte az eseményben érintett légi járművet,
- meghallgatta az érintett pilótát,
- megszerezte a felszállásról és az ütközésről készült videofelvételeket.

A vizsgálat lefolytatása során

- beszerezte a személyzet, a légi jármű és a repülés lényeges adatait,
- megismerte az eseménnyel kapcsolatos szabályokat és előírásokat,
- megismerte az üzemeltető által az ügyben lefolytatott belső vizsgálat dokumentumait,
- ábrákat készített.

Az esemény rövid ismertetése

Az eseményben érintett légi jármű személyzete budaörsi bázisán tartózkodva 16:50-kor riasztást kapott, hogy egy közlekedési baleset (gázolás) sérültjéért vonuljanak Órbottyán településre. A főút mellett egy bekerítetlen füves telken kísérelték meg a leszállást, de földet éréskor a pilóta azt tapasztalta, hogy a talaj túlságosan lejtős, ezért közvetlenül a talaj felett az úthoz közelebb lebegtek egy kevésbé lejtős területre, és ott szálltak le. A személyzet tagjai egészen az ütközés bekövetkezéséig nem észlelték, hogy ezáltal egy nagyfeszültségű elektromos vezeték alá kerültek. Mivel a közlekedési baleset sérültjének ellátását és fedélzetre szállítását követően megkísérelt felszálláskor a személyzet még mindig nem volt tudatában a felettük húzódó elektromos légvezeték jelenlétének, a felszállást a szokásos eljárással hajtották végre. Az emelkedés után néhány másodperccel a forgószárny lapátok a légkábelnek ütköztek, és zárlatot okozva eltépték azt. Az ütközést és a zárlattal együtt járó intenzív hang- és fényjelenséget észlelve a pilóta megszakította az emelkedést, és sikeres kényszerleszállást hajtott végre az alatta elterülő füves telekre. A légi jármű fedélzetén személyi sérülés nem következett be, de egy járókelő a lehulló vezetéktől könnyű sérüléseket szenvedett, és a helikopter forgószárny lapátjai különböző mértékben megrongálódtak. A sérülteket a helyszínre érkező mentőautók szállították kórházba. A Vb véleménye szerint az eset bekövetkezéséhez jelentős mértékben hozzájárult, hogy éles bevetés során oktatás is folyt, valamint nincsen kellő részletességgel szabályozva a helikopter személyzet egyes tagjainak feladata és felelőssége többek között a felszállás előkészítése és végrehajtása során. Az eset kapcsán a Vb biztonsági ajánlás kiadását javasolja a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. számára.

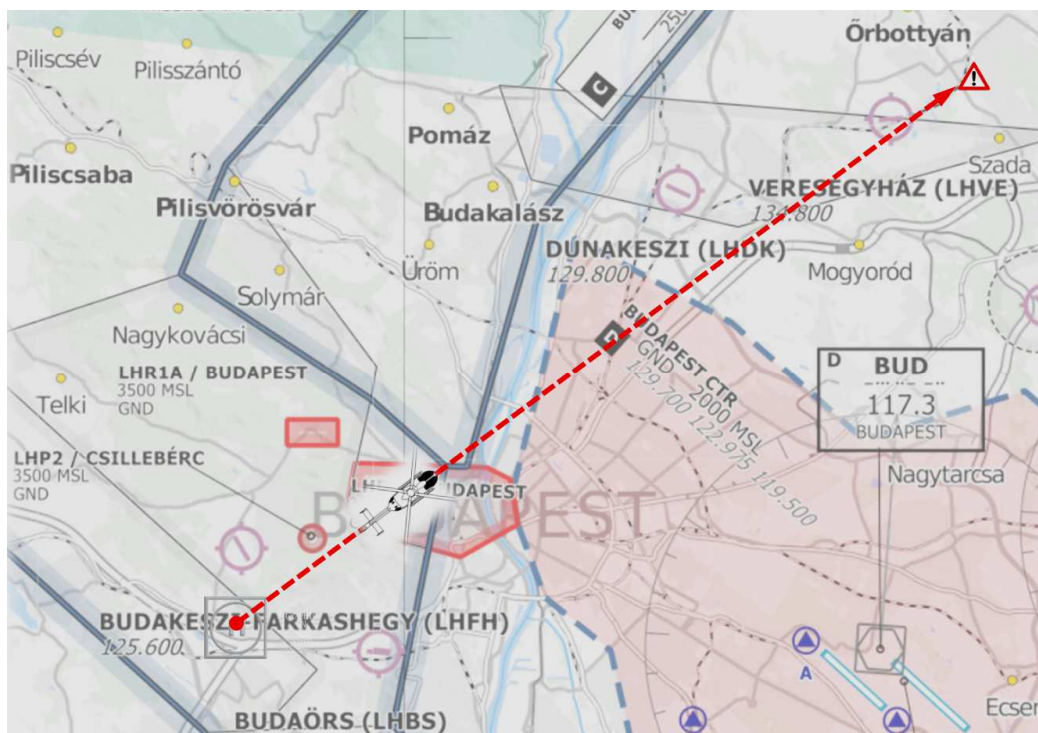
2. ábra: az eseményben érintett légi jármű (internet)

1. Ténybeli információk

1.1. A repülés lefolyása

Az eset napján (2017. szeptember 25.) az érintett légijármű személyzete (helyi időben) reggel 06:30-kor kezdte meg szolgálatát, mely alapesetben 18:30-kor ért volna véget Budaörs bázison. Egészen a 16:50-kor bekövetkezett riasztásig idejük jellemzően várakozással telt. A riasztás szerint Örbottyán településre egy közúti gázolós balesethez kellett vonulniuk. (3. ábra)

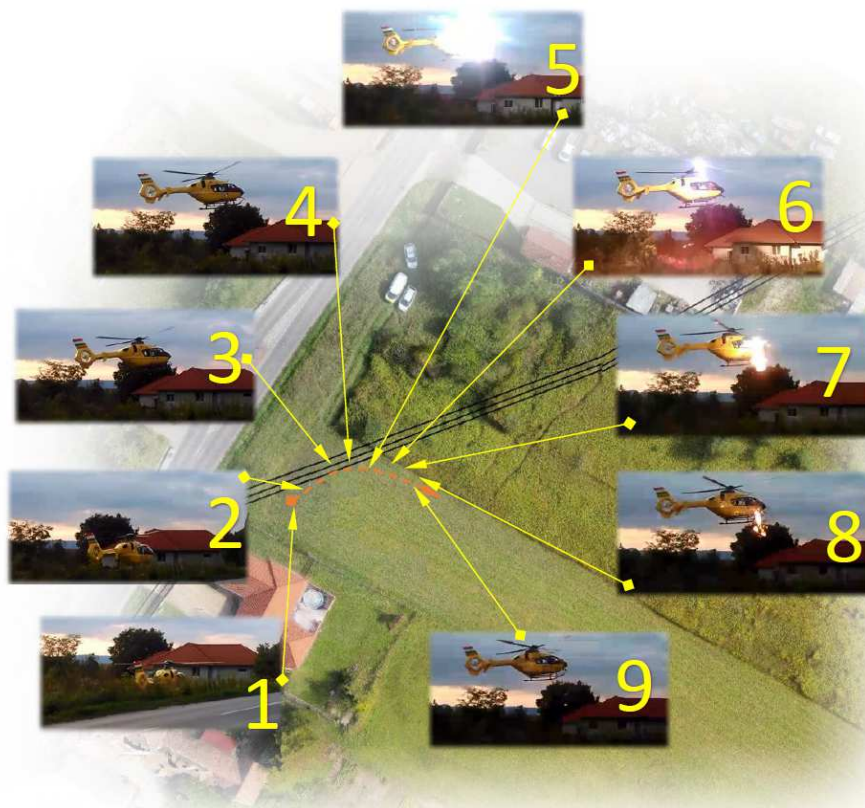
3. ábra: a repülési feladat (Magyar Légimentő Nonprofit Kft.)

A „Medi 11” hívójelű járatot teljesítő HA-ECA lajstromjelű EC135 T2 típusú légijármű fedélzetén a PIC, HEMS TC, MEDP, gyakornok HEMS TC összeállítású személyzettel 14:59-kor szállt fel Örbottyán felé Budaörs légimentő bázisról. A helyszínre repülés során a PIC és a HEMS TC ültek elöl, a MEDP és a gyakornok HEMS TC hátul. A helikopter 17:14-kor ért a levegőből nehezen azonosítható helyszín fölé. A település fölött két és fél kört repülve találtak végül alkalmasnak látszó leszállóhelyet. A 17:15:50-kor megkezdett leszállás során, földet éréskor a helikopter a lejtős talajon megbillent, ezért a pilóta ismét a levegőbe emelkedett, és földközelségben az úthoz néhány méterrel közelebb lebegve ismét földre tette a gépet. (4-5. ábra) Ezt követően a pilóta leállította a hajtóműveket. Az egészségügyi személyzet a helikoptert elhagyva a közúti baleset helyszínére sietett. A pilóta a légijárműnél maradva vigyázott arra, és válaszolt az összegyűlt helybéliek kérdéseire.

Amikor az egészségügyi személyzet visszaérkezett, a sérültnek a helikopterhez szállításához és oda beemeléséhez a nehéz terepviszonyok miatt a pilóta és néhány helybéli segítségére is szükség volt. A helyszínen összesereglett nagyszámú érdeklődő biztonságos távolságban tartása és folyamatos figyelése a helikopter személyzetének feladatait szaporította. A légijármű felszállás előtti külső előkészítését és ellenőrzését a HEMS TC és gyakornoka közösen végezték, melynek során a HEMS TC igyekezett átadni tapasztalatait a gyakornoknak. A hajtóművek beindításához a légijármű mellől ugyancsak együtt asszisztáltak. Ennek végeztével a HEMS TC a helikopter hátuljában a gyakornok pedig elöl, a pilóta mellett foglalt helyet. A pilóta a felszállást a szabvány eljárásnak megfelelően hajtotta végre. Elemelkedés után tolatott, és elfordult jobbra, mivel egy

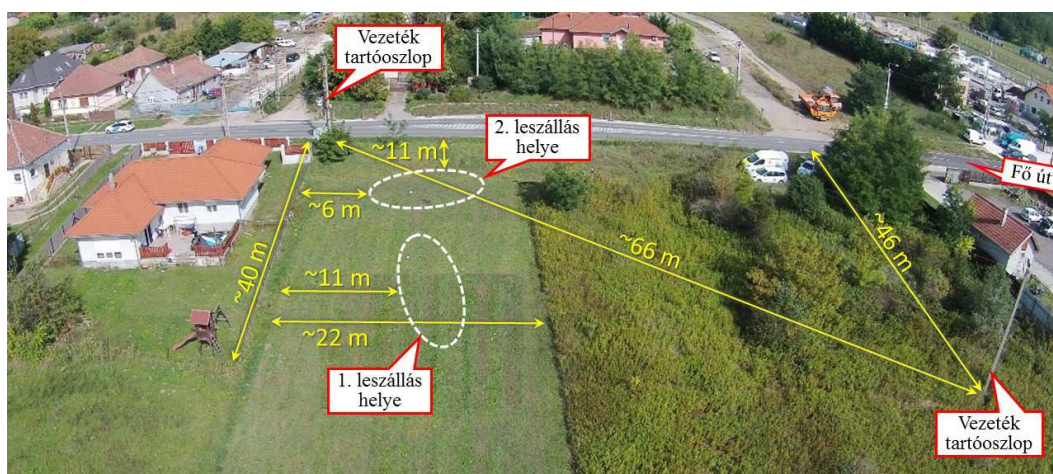

kisebb fa állt a légijármű mögött. Az emelkedés megkezdése utáni másodpercekben következett be a forgószárny ütközése a vezetékkel. A pilóta az ütközést észlelve közölte a személyzettel, hogy a felszállást megszakítva visszaszáll a talajra, és végre is hajtotta azt. (4. ábra)

4. ábra: a megkísérelt felszállás fázisai (Magyar Légimentő Nonprofit Kft.)

1. A helikopter még a földön
2. Felszáll, és elkezdi jobbra fordulni
3. Fordulás közben megkezdődik az indulási eljárás végrehajtása
4. Emelkedik
- 5 – 7. Két forgószárny lapát egymás után ütközik a nagyfeszültségű vezetékkel
- 8 – 9. Az elszakadó vezeték megüti a 3. forgószárny lapátot.

5. ábra: a helyszín geometriai viszonyai (Magyar Légimentő Nonprofit Kft.)

A visszaszállás után a pilóta leállította a hajtóműveket. A földön tartózkodók jelzésére a HEMS TC és a MEDP a földön megsérült személyhez siettek.

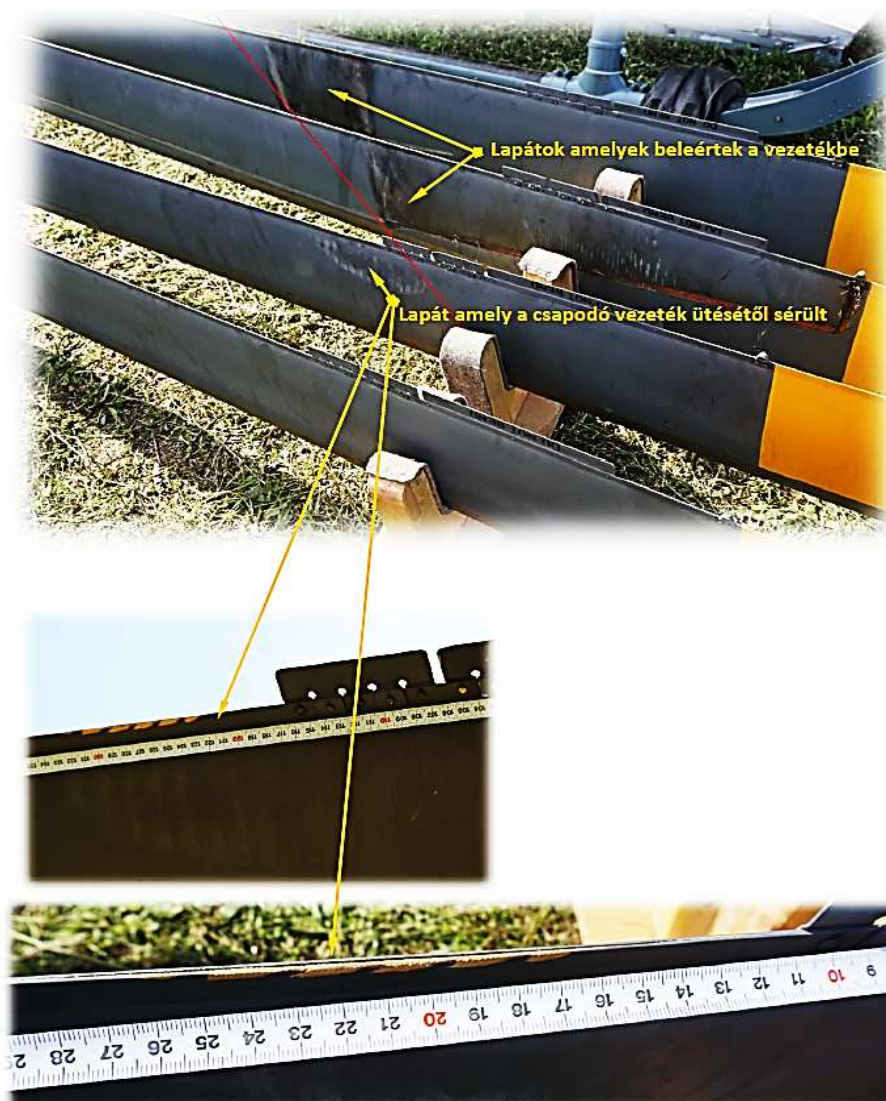
1.2. Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet		Utasok	Egyéb személyek
	Hajózó	Utaskísérő		
Halálos	-	-	-	-
Súlyos	-	-	-	-
Könnyű	-	-	-	
Nem sérült	2	-	3	

Az esemény kapcsán egy földön tartózkodó személy könnyebben megsérült a feszültség alatt lehulló vezetékből a talajban szétfolyó elektromos áramtól (lépésfeszültség).

1.3. Légijármű sérülése

Az érintett légijármű forgószárny lapátjai megsérültek (6. ábra):

6. ábra: az esemény után leszerelt forgószárny lapátok (Magyar Légimentő Nonprofit Kft.)

1.4. Egyéb kár

Az esemény során a forgószárny elszakította az ELMŰ nagyfeszültségű légvezetékének egyik kábelét. A vezetékszakítás a településen többórás áramszünetet, a közvetlen környezetben kisebb (1-2 m²) tüzet okozott.

1.5. Személyzet adatai

1.5.1. Légijármű parancsnok adatai

Kora, állampolgársága, neme		62 éves magyar férfi
Szakszolgálati engedélyének	típusa	CPL(H)
	szakmai érvényessége	2018. 05. 31.
	jogosításai	NVFR, EC135, R44
Szakmai képesítései		FI(H)
Orvosi minősítés típusa, érvényessége		2018.03.07.
Repült ideje / felszállások száma	megelőző 24 órában	22 perc / 2 felszállás
	megelőző 7 napban	1,12 óra / 5 felszállás
	megelőző 30 napban	1,73 óra / 8 felszállás
	összesen:	6 711 óra / 18 479 felszállás
	érintett típuson összesen:	1 012 óra / 4 428 felszállás
Repült típusok:		EC135, R44
Pihenő ideje / szolgálati ideje az elmúlt 48 órában		Az adott napon 06:30-tól volt szolgálatban, az előző napon nem dolgozott.
Legutóbbi képzés / vizsga ideje, eredménye		2017.09.06 IFR repülés, megfelelt

1.5.2. HEMS TC adatai

Kora, állampolgársága, neme		31 éves magyar férfi
Orvosi minősítés érvényessége		Munkaalkalmassági vizsgálaton korlátozás nélkül megfelelt.
Repült ideje / felszállások száma	megelőző 24 órában	16 perc / 2 felszállás
	megelőző 7 napban	36 perc / 4 felszállás
	megelőző 90 napban	1,22 óra / 7 felszállás
	megelőző 6 hónapban	27,12 óra / 119 felszállás
Szolgálati ideje az elmúlt 48 órában		12 óra 15 perc
Legutóbbi képzésének ideje		2017.01.17 HEMS TC ismétlő képzés
Repülési tapasztalata		Több mint 5 éve dolgozik a Magyar Légimentő Nonprofit Kft.-nél HEMS TC beosztásban.

1.5.3. HEMS TC gyakornok adatai

Kora, állampolgársága, neme		31 éves magyar férfi
Felszállások száma a megelőző 6 hónapban		5 felszállás
Szolgálati ideje az elmúlt 48 órában		Nem dolgozott a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. keretében.
Legutóbbi képzésének ideje		2017.06.12. CRM ismétlő képzés
Repülési tapasztalata		2015 év óta várólistás HEMS TC

1.5.4. Egészségügyi végzettségű utas (MEDP) adatai

Kora, állampolgársága, neme	35 éves magyar férfi
Orvosi minősítés érvényessége	Munkaalkalmassági vizsgálaton korlátozás nélkül megfelelt.
Pihenő ideje / szolgálati ideje az elmúlt 48 órában	Nem dolgozott a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. keretében.
Legutóbbi képzésének ideje	2017.06.22. CRM ismétlő képzés
Repülési tapasztalata	Több mint 5 éve dolgozik a Magyar Légimentő Nonprofit Kft.-nél MEDP beosztásban.

1.6. Légijármű adatai**1.6.1. Általános adatok**

Osztálya	Forgószárnyú, helikopter
Gyártója	Airbus Helicopters Deutschland GmbH
Típusa	EC135 T2
Gyártási ideje	2006.
Gyártási száma	0500
Lajstromjele	HA-ECA
Lajstromozó állam	Magyar Köztársaság
Lajstromozás időpontja	2009.08.06.
Tulajdonosa	Helikopter Air Transport GmbH
Üzembentartója	Magyar Légimentő Nonprofit Kft.

	repült idő	felszállások száma
Gyártás óta	2 916 óra	13 780
Utolsó nagyjavítás óta	163,5 óra	751
Utolsó időszakos karbantartás óta	74:38 óra	352

1.6.2. Légialkalmasságával kapcsolatos megállapítások

Légialkalmassági bizonyítványának	száma	6622
	kiadásának ideje	2006. augusztus 29.
	érvényességének lejárata	visszavonásig
	bejegyzett korlátozások	nincs
Légialkalmassági felülvizsgálati bizonyítványának	száma	HAA 28176 HEI/
	kiadásának ideje	2017. szeptember 18.
	érvényességének lejárata	2018. szeptember 28.
	legutóbbi felülvizsgálat ideje	2017. szeptember 18.

A légijármű karbantartásait a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. folyamatos légialkalmasság irányító szervezete felügyelte. A karbantartást a jogszabályi előírásoknak megfelelően jóváhagyott karbantartó szervezet végezte.

1.6.3. Légitármű terhelési adatai

Üres tömeg	1 867 kg
Tüzelőanyag tömege	305 kg
Kereskedelmi terhelés tömege	468 kg
Felszálló tömege	2 697 kg
Maximálisan megengedett felszálló tömeg	2 835 kg
Maximálisan megengedett leszálló tömeg	2 835 kg
Repülési tömege az esemény idején	2 720 kg
Tömeg középponti helyzete felszálláskor	4 266 mm
Tömeg középponti helyzete az eset idején	4 270 mm
Megengedett tömegközéppont helyzete	4 220 – 4 390 mm
Tüzelőanyag fajtája:	Jet A1

A légitármű adatai az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért további részletezésük nem szükséges.

1.6.4. Fedélzeti figyelmeztető rendszerek

A rendszerek előírás szerint működtek, illetve azok működésével kapcsolatosan észrevételt a Vb nem talált, illetve felé rendellenességet nem jeleztek.

1.7. Meteorológiai adatok

Az esemény nappal, felhős és egy kissé párás időben, de alapvetően jó látási viszonyok mellett történt. (7. ábra) Az esemény idején enyhe (2-3 m/s) délkeleti irány szél fújt. Általánosságban: csendes, frontmentes, gyenge szélmozgású, a repülést jelentősen nem befolyásoló időjárás uralkodott a körzetben.

7. ábra: a látási és fényviszonyok az esemény idején (Magyar Légimentő Nonprofit Kft.)

1.8. Navigációs berendezések

A légitárművön a típusalkalmassági bizonyítványban leírt berendezések voltak telepítve, azok működésével kapcsolatosan észrevételt a Vb nem talált, illetve felé nem jeleztek. A navigációs berendezések az eset lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9. Összeköttetés

A légijárművön a típusalkalmassági bizonyítványban leírt berendezések voltak telepítve, azokkal kapcsolatosan észrevételt a Vb nem talált, illetve felé nem jeleztek. A kommunikációs berendezések az eset lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges. A helikopter személyzetének belső kommunikációjának összefoglalása az 1.18 pontban található.

1.10. Fel- leszállóhely adatai

Az eseményhez vezető felszállás Órbottyán település területén a Fő út melletti füves telekről történt 2017. szeptember 25-én 17 óra 45 perckor. A tervezett cél a budapesti Honvéd Kórház területén kialakított helikopter leszállóhely volt. Az ütközést követő viasszaszállás a felszállóhelyen 2017. szeptember 25-én 17 óra 45 perckor történt.

Az előkészítetlen talajú, alkalmi fel- leszállóhelyet (É 47,675788° K 19,268534°) számos akadály vette körül (8. ábra).

8. ábra: az alkalmi fel- leszállóhely akadályviszonyai (Magyar Légimentő Nonprofit Kft.)

1. Gyerekjáték (~3 m)	10. Fa (~3,5 m)
2. Kerítés (~1,8 m)	11. Villanyoszlop (~6,5 m)
3. Ház (~6 m)	12. Bokor (~12 m)
4. Villanyoszlop (~6 m)	13. Bokor (~4 m)
5. Villanyoszlop (~6 m)	14. Nagyfeszültség oszlopa (~9 m)
6. Nagyfeszültség oszlopa (~12 m)	15. Magas növényzet (~1 m)
7. Villanyoszlop (~8 m)	16. Talajegyenetlenség (0,2 m mély)
8. Bokor (~3,8 m)	17. Nagyfeszültségű vezeték (~12 m)
9. Bokor (~3,2 m)	18. Nézelődő személyek

A nagyfeszültségű légvezeték egészen a leszállásra kiválasztott telek sarkáig a közút mellett, azzal párhuzamosan halad. A telek sarkánál irányt váltva átlósan áthalad a terület felett, de a következő nagyfeszültségű oszlop, amely az irányváltást könnyebben észlelhetővé tenné nehezen észrevehető helyen és pozícióban van.

1.11. Adatrögzítők

A légijárművön adatrögzítő nem volt, az érintett légijármű típusra nincs előírva. A Magyar Légimentő Nonprofit Kft. a TETRA rendszert használja légijárművei mozgásának követésére és dokumentálására. A Vb ezeket az adatokat megkapta és használta.

1.12. Roncsra és becsapódásra vonatkozó adatok

Az esettel összefüggésben becsapódás nem történt, és roncs sem keletkezett.

1.13. Orvosi vizsgálat adatai

Nem volt bizonyíték arra vonatkozóan, hogy fiziológiai tényezők, vagy egyéb akadályoztatás befolyásolta volna a hajózószemélyzet cselekvőképességét.

1.14. Tűz

Az eset kapcsán számottevő tűz nem keletkezett.

1.15. Túlélés lehetősége

A vizsgált esemény során súlyos sérülés nem következett be. A közúti baleset sérültjét és a leszakadt vezetéktől könnyebb sérülést szenvedett járókelőt földi mentő egységek 30 percen belül kórházba szállították.

1.16. Próbák és vizsgálatok

Próbákat, vizsgálatokat a Vb nem végzett illetve nem végeztetett.

1.17. Szervezeti és vezetési információk

1.17.1. A Magyar Légimentő Nonprofit Kft.

„... A társaság feladata a társaság mentőhelikopteres bázisain az ügyeleti tevékenység személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása, légimentési, szállítási kutató-mentő és repatriációs feladatok ellátása, továbbá a légi járművek üzemeltetése, karbantartása, valamint ezen munkálatok megszervezése.” (Alapító okirat 1. pont)

1.17.2. Parancsnok pilóta hatásköre, feladata és felelősége

(Magyar Légimentő Nonprofit Kft./ Operation Manual Part-A 1.4 pont)

- *Felelős a légijármű és a benne tartózkodók biztonságával kapcsolatosan*
- ...
- *A 216/2008/EK rendelet IV. mellékletének 7.c. pontja alapján jogosult utasítások kiadására és megfelelő cselekvésre a légi jármű és a fedélzeten található személyek és vagyontárgyak biztonságának védelme érdekében*
- ...
- *Biztosítja, hogy betartásra kerüljön valamennyi műveleti eljárás és ellenőrző lista az üzemben tartási kézikönyv előírásainak megfelelően*

1.17.3. HEMS TC kötelezettsége és hatásköre

(Magyar Légimentő Nonprofit Kft./ Operation Manual Part-A 1.5.2 pont)

- *Támogatja a légijármű parancsnokát a repülés fázisaiban a standard és vészhelyzeti eljárások alkalmával;*
- ...
- *A PIC támogatása az akadályok felismerésében, veszélyforrások felismerése és veszélyek elhárítása a helikopter repülése során.*
- ...
- *A légtér figyelése;*

1.17.4. Felszállás előkészítése

A Vb a vizsgálat során nem talált olyan dokumentumot, ami részletesen meghatározta volna a légijármű személyzetének feladatait és felelősségét a felszállás előkészítése során.

1.17.5. Személyzet egyes tagjainak feladata és felelőssége a felszállás során

A Vb a vizsgálat során a légijármű személyzetének a felszállás végrehajtása során követhető feladatmegosztása tárgyában a vonatkozó jogszabályban és belső szabályokban csak meglehetősen általános megfogalmazásokkal találkozott:

(a parancsnok pilóta) Felelős a légijármű és a benne tartózkodók biztonságával kapcsolatosan (OM Part-A 1.4)

(a HEMS TC) Támogatja a légijármű parancsnokát...(OM Part-A 1.5.2)

1.17.6. HEMS TC gyakornok oktatása, jogállása

A HEMS TC képzéssel a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. Operation Manual Part-D része foglalkozik. A Kézikönyv 0.6.2.2 pontja az oktatást végző személyekkel szembeni követelményeket, az 1.1.2. pontja az oktatás tartalmát, a 2.2. pontja elsősorban a vizsgázás során támasztott követelményeket, míg a 3.1.2. pontja a vizsga lebonyolításának szabályait határozza meg. A Vb nem talált olyan dokumentumot, ami a HEMS TC gyakornok jogállását, repülés közbeni tevékenységét, felelősségét részletesen meghatározta volna.

1.18. Kiegészítő információk

A személyzet utólagos beszámolója szerint leszállás előtt a személyzet tagjai csak minimális mértékben egyeztették egymással a leszállásra kiválasztott terület akadályviszonyairól szerzett információikat, benyomásukat (1.17.3.).

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A helyszínelés során a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. repülésbiztonsági szakemberei drónt is alkalmaztak, amely segítségével a levegőből elkészítettek egy orthografikus, valamint számos áttekintő légi felvételt, amelyeket a Vb is felhasznált, és segítségével hatékonyabbá vált a leszállóhely és az akadályok áttekintése.

2. Elemzés

2.1. Leszállás végrehajtása

A leszállást ebben az esetben nem a tervezett és megszokott módon hajtották végre. A helikopter személyzetének már a leszállás előtt gondot okozott a baleset helyszínének megtalálása, és a földi támogatás elmaradása miatt a váratlanul jelentkező kedvezőtlen terepviszonyok. Az eredetileg kiszemelt leszállóhelyről problémamentes lehetett volna a felszállás végrehajtása. A talaj megközelítésekor azonban kiderült, hogy a területnek az a része túlságosan lejtős a leszálláshoz. Ezért a pilóta rögtönözni kényszerült. A talaj felett minimális magasságban átlebegett egy kevésbé lejtős területre, és ott tette le a gépet. Mivel eredetileg nem ezt a területet választották ki leszállásra, így elsősorban nem az itteni akadályviszonyokat mérték fel. Az akadályviszonyok pontos tudatosulását hátráltatta az a tény is, hogy leszálláskor a pilóta és a HEMS TC nem egyeztettek kellő részletességgel információikat a mértékadó akadályokról.

2.2. Személyzet tevékenysége a földi tartózkodás idején

A földet érés után a MEDP, a HEMS TC és a gyakornok HEMS TC tevékenysége a viszonylag nagyobb távolságra lévő közúti baleseti helyszín mielőbbi elérésére, a sérült ellátására majd a helikopterhez szállítására irányult. Amíg az egészségügyi személyzet távol volt, a pilóta figyelmét elsősorban a leszállóhely köré gyűlt nagyszámú érdeklődő biztonságos távolságban tartása kötötte le. Elmaradt a leszállóhely megváltoztatása miatt kialakult új akadályviszonyok felmérése és kiértékelése. Az egészségügyi személyzet visszaérkezésekor a sérült mozgatása a közúttól a helikopterig a nehéz terepviszonyok miatt a helikopter teljes személyzetének részvételén felül külső segítséget is igényelt. Az akadályviszonyok felmérése ekkor sem történt meg kellő részletességgel.

2.3. Felszállás előkészítése

A sérültnek a helikopterbe történt beszállítása után a légijármű külső ellenőrzését és a hajtóművek beindításának segítségét a HEMS TC és a gyakornok HEMS TC együttesen végezték. Ennek folyamán a HEMS TC figyelmét elsősorban a gyakornok oktatása, a fontos tudnivalók bemutatása, valamint a gyakornok tevékenységének felügyelete kötötte le. A leszállás helyének megváltoztatása miatt megváltozott akadályviszonyok felmérése ezúttal is elmaradt. A kialakult gyakorlat szerint rövidebb földi tartózkodás utáni felszálláskor az akadályviszonyok felmérése nem elsőrendű feladat, hiszen az a nem sokkal korábban végrehajtott leszálláskor már megtörtént. Erre az esetre a leszállóhely megváltoztatása miatt ez nem volt érvényes, de a beidegződés ennek ellenére megmaradt.

2.4. Felszállás végrehajtása

A felszállás végrehajtásakor a pilóta melletti ülést a gyakornok HEMS TC foglalta el. A felszállás támogatására kiképzett és tapasztalt HEMS TC, aki leszálláskor részt vett az akadályok felmérésében és így emlékeztetett is azokra, az utastérben foglalt helyet, ahonnan sokkal kedvezőtlenebb a kilátás, mint a pilóta melletti ülésből. A helikopter felett húzódó légvezeték közvetlen észlelése a meredek látószög, az ablakkeret és a személyzet sisakjának takarása, valamint a vezeték csekély keresztmetszete miatt az elől ülők (pilóta és gyakornok HEMS TC) számára is nehézségekbe ütközött. A vezetéket tartó oszlopok a borús fényviszonyok miatt nem látszottak tökéletesen, és elrendezésük a szemlélőben könnyen kelthette azt a benyomást, hogy a nagyfeszültségű vezeték tovább halad a közút mentén, pedig valójában a leszállásra kiválasztott terület sarkán irányt váltva átlósan áthaladt a terület felett.

2.5. Személyzet együttműködésének szabályozása

Az 1.17 pontban leírtak alapján megállapítható, hogy a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. belső szabályzata csak igen nagyvonalakban tartalmaz előírásokat a légijármű személyzet együttműködésére, így az akadályok felszállás előtti és közbeni megfigyelésére is.

3. Következtetések

3.1. Ténymegállapítások

A repülésre beosztott hajózószemélyzet (a HEMS TC gyakornok kivételével) az eset idején rendelkezett megfelelő jogosultsággal és képesítéssel, az adott repülési feladat végrehajtására.

A HEMS TC feladatát az esemény idején ellátó gyakornok korlátozott repülési tapasztalattal rendelkezett.

A légijármű repülésre alkalmas volt. Rendelkezett érvényes légialkalmassági bizonyítvánnyal. Az okmányai alapján az érvényben lévő előírásoknak, és az elfogadott eljárásoknak megfelelően felszerelték és karbantartották.

A légijármű tömege, és annak eloszlása az előírt határok között volt. A légijárművet a repüléshez megfelelő minőségű és mennyiségű tüzelőanyaggal feltöltötték.

A szakmai vizsgálat során nem merült fel arra vonatkozó információ, hogy a légijármű szerkezete vagy valamely rendszere az eset előtt meghibásodott volna, ezzel hozzájárulva az eset bekövetkezéséhez, vagy befolyásolva annak lefolyását.

A repülés jó látásviszonyok, nappali fényviszonyok mellett zajlott.

A leszállóhely megközelítése során a helikopter személyzete nem kommunikálta egymás között kellő részletességgel a leszállóhely kiválasztását, valamint az akadályok helyzetét.

Érkezéskor a terepviszonyok miatt az eredetileg kiválasztott helytől néhány méternyire, egy nagyfeszültségű légvezeték alatt értek földet.

A leszállás és a felszállás közötti időszakban a pilóta nem ellenőrizte kellő alapossággal a helyszíni akadályok pontos helyzetét.

A hajtóművek indításakor a HEMS TC és gyakornoka együtt végezték a feladatot, ami annyira lekötötte figyelmüket, hogy nem ügyeltek megfelelően a helyszíni akadályokra.

Felszálláskor a pilóta nem volt tudatában a fölöttük húzódó nagyfeszültségű légvezeték jelenlétének, és a helikopter forgószárnnya nekiütközve elszakították az egyik kábelt.

A légiforgalmi szolgálat, valamint és a földi kiszolgáló szakszemélyzet tevékenységére vonatkozóan nem merült fel olyan információ, ami az eset bekövetkezésével kapcsolatba hozható lenne.

3.2. Esemény okai

A Vb a szakmai vizsgálat során arra a következtetésre jutott, hogy az esemény bekövetkezésének oka az volt, hogy a felszállás végrehajtásakor a légijármű személyzete nem volt tudatában a felette húzódó elektromos légvezeték jelenlétének, és azt nem is észlelte időben.

Az esemény bekövetkezéséhez hozzájárulhattak az alábbi tényezők:

- Leszálláskor a légijármű személyzetében nem tudatosult a légvezeték jelenléte.
- A földfelszín felett lebegve végrehajtott taxizáskor sem észlelték, hogy a légvezeték alá kerültek.
- Indulás előtt a pilóta nem tervezte meg részletekbe menően a felszállást.
- A légijármű körüljárása és a hajtóművek beindítása során a HEMS TC és gyakornoka nem fordítottak elegendő figyelmet az akadályok felmérésére.
- Felszálláskor a HEMS TC feladatát a tisztázatlan jogállású és korlátozott tapasztalattal rendelkező gyakornok próbálta ellátni.

4. Biztonsági ajánlások

4.1. Szakmai vizsgálat folyamán az üzemeltető által hozott intézkedések

- Az esemény belső vizsgálatának megállapításait oktatás formájában ismertette teljes hajózó állományával.
- A HEMS TC-k gyakorlati képzését éles bevetések helyett a továbbiakban gyakorló-repüléseken és szimulátor gyakorlatokon végzi.
- Megindította belső eljárásainak módosítását a légijármű személyzet együttműködésében rejlő kockázatok mérséklése érdekében. A Vb rendelkezésére álló információk szerint a zárójelentés tervezet kiadásáig ez a belső folyamat nem zárult le. Ezért a Vb biztonsági ajánlás kiadását javasolja.

4.2. Szakmai vizsgálat során hozott biztonsági ajánlás

A KBSZ Vizsgálóbizottsága nem talált olyan körülményt, ami vizsgálat során biztonsági ajánlás kiadását indokolta volna.

4.3. Szakmai vizsgálat lezárásaként hozott biztonsági ajánlás

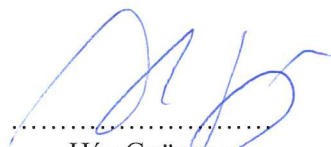
A KBSZ Vizsgálóbizottsága a szakmai vizsgálat lezárásaként az alábbi biztonsági ajánlás kiadását javasolja:

BA2017-494-4-1: *A Közlekedésbiztonsági Szervezet Vizsgálóbizottsága a szakmai vizsgálat során megállapította, hogy a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. belső szabályzatai nem szabályozzák megfelelő részletességgel a légijármű személyzetének együttműködését a repülés különböző fázisaiban elsősorban a repülőtéren kívüli fel- és leszállások során. Ezért*

a Közlekedésbiztonsági Szervezet javasolja a Magyar Légimentő Nonprofit Kft. számára, hogy a légijármű személyzet együttműködésében rejlő kockázatok mérséklése érdekében megkezdett szabályozási folyamatot a vonatkozó jogszabályokkal, ajánlásokkal és egyéb dokumentumokkal összhangban, ésszerű időhatáron belül hajtsa végre.

Az ajánlás elfogadása és végrehajtása esetén – a Vizsgálóbizottság véleménye szerint – érezhetően javulhat a légijármű személyzet együttműködésének hatékonysága, és ennek eredményeként a repülések biztonsága.

Budapest, 2020.01.22.

Háy György
Vb vezetője

Torvaji Gábor
Vb tagja